

村上春樹

Haruki Murakami

Vyrai be moterų

baltos lankos

Haruki **Murakami**

Vyrai be moterų

APSAKYMAI

Iš japonų kalbos vertė Gabija Čepulionytė

baltos lankos

Turiny

Drive my Car / **7**

„Yesterday“ / **47**

Nepriklausomas organas / **85**

Šecherezada / **125**

Kino / **159**

Vyrai be moterų / **201**

Drive my Car

Kafuku ne sykį yra tekę važiuoti moterų vairuojamais automobiliais, ir moterų vairavimą jis skirsto į du tipus. Arba kiek per grubus, arba kiek per atsargus. Pastarųjų gerokai daugiau, už ką turėtume jaustis dėkingi. Apskritai moterys vairuoja mandagiau ir atsargiau negu vyrai. Suprantama, tuo lyg nederėtų skųstis. Ir vis dėlto kartais toks vairavimas aplinkiniams vairuotojams kelia susierzinimą.

Dauguma „grubiųjų“ vairuotojų, regis, yra įsitikinusios, kad vairuoja puikiai. Neretai jos kvailina per atsargiai važiuojančiąsias ir puikuoja, kad pačios nėra tokios. Šios vairuotojos įžūliai šokinėja iš vienos eismo juostos į kitą ir nėra linkusios pastebėti, kaip aplinkiniai vairuotojai, dūšaudami arba tardami ne itin malonius žodžius, iki galo spaudžia stabdžių pedalus.

Žinoma, yra moterų, nepriklausančių nė prie vieno iš šių dviejų tipų. Tai tos, kurios vairuoja nei per grubiai, nei per atsargiai, o visai įprastai. Tarp jų esama tikrai įgudusių vairuotojų. Tačiau Kafuku ir nuo jų visada jausdavo sklindančią kažkokią įtampą. Kas ir kaip, jis tiksliai negalėdavo įvardyti, tačiau atsisėdęs į keleivio vietą pajusdavo neramumo bangas ir nebegalėdavo būti atsipalaidavęs. Jam bjauriai išdžiūdavo burna arba, norėdamas užpildyti tylą, pradėdavo tuščias bereikalingas kalbas.

Be abejo, tarp vyrų irgi esama ir puikių, ir nelabai gerų vairuo-

tojų. Tačiau jų vairavimas dažniausiai nesukelia įtampos. Nepasakytum, kad jie būna atsipalaidavę. Veikiausiai vairuoja įsitempę, tačiau sugeba lengvai, turbūt nesąmoningai, atsiriboti nuo tos įtampos. Sutelkę dėmesį į vairavimą, tuo pat metu jie įprastai šnekučiuojasi. Viena yra viena, o kita yra kita. Kafuku nesuprantama, iš kur kyla šitie skirtumai.

Kasdienybėje jis dažniausiai nepriešpriešina vyrų ir moterų. Beveik niekada nejaučia vyrų ir moterų gebėjimų skirtumų. Savo veikloje Kafuku susiduria su beveik vienodu skaičiumi vyrų ir moterų, o dirbdamas su moterimis netgi jaučiasi labiau atsipalaidavęs. Jos atidesnės detalės ir geriau girdi. Tačiau grįžkime prie vairavimo – važiuodamas su moterimi Kafuku niekuomet nepamiršta fakto, kad šalimais sėdi į vairą įsitvėrusi moteris. Šiais savo pastebėjimais jis su niekuo nėra dalijęsis, nes galvoja, kad tokia tema nedera kalbėti viešai.

Taigi, kai jis pasakė ieškąs asmeninio vairuotojo, o automobilių remonto dirbtuvių savininkas Oba pasiūlė jauną moterį vairuotoją, Kafuku veidas nenušvito ypatingu džiaugsmu. Tai pamatęs, Oba šyptelėjo. „Suprantu jūsų nusiteikimą“, – be žodžių bylojo šypsena.

– Paklauskite manęs, pone Kafuku, ta mergaitė vairuoja tikrai meistriškai. Garantuoju už ją. Tik vieną sykį susitikite su ja ir pats įsitikinsite.

– Gerai jau, jei taip sakai, – tarė Kafuku.

Jam kuo greičiau reikėjo susirasti vairuotoją, be to, Oba buvo patikimas vyras. Jį pažįsta jau penkiolika metų. Kietais tarsi vieliniais plaukais į velniūkštį panašus vyras, tačiau visada galėjai pasikliauti jo nuomone apie automobilius.

– Dėl visa ko patikrinsiu ratų subalansavimą. Jei nebus problemų, poryt antrą galėsiu atiduoti tobulos būklės mašiną. Tuo laiku

paprašysiu ateiti merginą, pabandymui galėsite pasivažinėti netoliese. Jei netiks, tiesiai ir pasakysite. Manęs nėra ko varžytis.

– Kiek jai metų?

– Turbūt įpusėjusi trečią dešimtį. Pastaruoju metu neklausinėjau, – pasakė Oba. Paskui šiek tiek suraukė veidą. – Kaip jau sakiau, dėl vairavimo – jokių problemų, bet...

– Bet?

– Bet, kaip čia pasakius, turi kai kurių keistenybių...

– Kokių?

– Tiesmuka, nekalbi, rūko kaip patrakus, – vardijo Oba. – Kai susitiksime, pamatysite, kad nėra iš mielųjų mergaičių. Beveik niekada nesišypso. Be to, atvirai sakant, truputį netaktiška.

– Nieko baisaus. Jei būtų gražuolė, jausčiausi nejaukiai, jei apsimetinėtu, man irgi nepatiktų.

– Tuomet turbūt tiks.

– Kad ir kokia ji būtų, sakai, kad vairuoja gerai?

– Ja tikrai galima pasikliauti. Kalbu ne kaip apie moterį vairuotoją, o todėl, kad ji išties įgudusi.

– Ką šiuo metu veikia?

– Hm, gerai nežinau. Dirba tai kasininke savitarnos parduotuvėje, tai skubių siuntų pašto vairuotoja. Gyvena iš trumpalaikių darbų. Be kitų privalumų, tai darbai, kuriuos gali mesti kada tik panorėjęs. Pas mane atėjo pažįstamo rekomenduota, bet ir man verslas sekasi nelengvai, negaliu priimti naujų darbuotojų. Tik esant reikalui kartais pakviečiu ją padirbėti. Ji patikima mergaitė. Į burną neima nė lašo.

Kalba apie alkoholį aptemdė Kafuku veidą. Dešinės rankos pirštai nevalingai pakilo prie lūpų.

– Susitiksime poryt antrą, – pasakė Kafuku.

Tiesmuka, nekalbi, nemiela mergina sužadino jo susidomėjimą.

Po dviejų dienų antrą valandą geltonas SAAB 900 stovėjo sutaisytas. Įlenkimas priekio dešinėje buvo ištiesintas ir taip kruopščiai uždažytas, kad beveik nesimatė sudūrimų. Variklis patikrintas ir sureguliuotas, pavarų dėžė iš naujo suderinta, stabdžių trinkelės ir valytuvų mentelės pakeistos. Automobilis nuplautas, išvaškuotas, aliuminio detalės išblizgintos. Kaip visada, Obos darbas buvo nepriekaištingas. Kafuku važinėjo tuo SAAB'u jau dvylika metų, jo rida viršijo 100 000 kilometrų. Drobinis stogas buvo susidėvėjęs. Labai lietingomis dienomis reikėdavo žiūrėti, kad neprilytų pro skylutes. Tačiau artimiausiu metu jis neketino pirkti naujo automobilio. Ir senasis nebuvo avarijose labai nukentėjęs, be to, pats Kafuku buvo prie jo gerokai prisirišęs. Visais sezonais mėgo važinėti atidarytu stogu. Žiemą sukiodavo vairą vilkėdamas storą palatą, kaklą apsimuturiavęs šaliku, vasarą – užsidėjęs skrybėlę ir tamsius akinius. Su pasimėgavimu perjunginėdamas pavaras, judėdavo miesto gatvėmis, o laukdamas prie šviesoforo nerūpestingai stebėdavo dangų. Žiūrėdavo į plaukiančius debesis ir ant elektros laidų sutūpusius paukščius. Tai buvo neatsiejama jo gyvenimo dalis. Kafuku lėtai apėjo aplink SAAB'ą ir, nelyginant žirgą prieš lenktynes apžiūrintis raitelis, šen bei ten perbraukė per smulkias detales.

Kai pirko šį automobilį visai naują, žmona dar buvo gyva. Tai ji išrinko geltoną spalvą. Pirmaisiais metais jiedu dažnai leisdavosi pasivažinėti. Žmona nevairavo, todėl sukti vairą visuomet būdavo Kafuku pareiga. Kelis kartus jie vyko į tolimas keliones. Važiavo į Idzu, Hakonę, Šigą. Vėliau beveik dešimt metų Kafuku važinėjo vienas. Po žmonos mirties susitikinėjo su keliomis moterimis, tačiau

kažkodėl nė sykio neatsirado progos pavėžinti jų. Jis visai nebeišvažiuodavo iš miesto, išskyrus darbo reikalais.

– Suprantama, šen bei ten atsirado trūkumų, bet apskritai dar puiki mašina, – tarė Oba delnu lengvai trindamas prietaisų skydelį, lyg glostydamas didžiulio šuns sprandą. – Patikima. Tais laikais švedai gamino ištis patvarius automobilius. Reikės prižiūrėti elektrinius prietaisus, bet pagrindiniai mechanizmai veikia nepriekaištingai. Be to, viską kruopščiai sutvarkėme.

Kol Kafuku pasirašinėjo reikiamus dokumentus ir klausėsi sąsąskaitos išsklotos paaiškinimų, pasirodė ta mergina. Maždaug 165 centimetrų, ne apkūni, bet plačių pečių, tvirto kūno sudėjimo. Ant kaklo dešinėje matėsi ovali stambios alyvuogės didumo violetinė mėlynė, kurios mergina, regis, visai nesidrovėjo rodyti viešai. Vešlūs varno juodumo plaukai buvo surišti užpakalyje, kad netrukdytų. Kad ir kaip žiūrėtum, gražuole jos nepavadinsi, be to, kaip sakė Oba, jos veidas spinduliavo šaltį. Ant skruosto matėsi spuogų pėdsakai. Akys didelės, žvilgsnis tiesus, tačiau jame šmėžavo nepatiklumo šešėlis. Akių spalva dėl jų dydžio atrodė dar tamsesnė. Plačios ir didelės ausys panėšėjo į nuošalėje įtaisytus garso imtuvus. Vilkėjo gegužės mėnesiui kiek per šiltą vyrišką švarką eglutės raštu, mėvėjo rudas medvilnines kelnes, avėjo sportinius „Converse“ batelius. Po švarku – balti marškinėliai ilgomis rankovėmis, krūtinė gana didelė.

Oba pristatė Kafuku. Pasakė, kad jos vardas Vatarī. Misaki Vatarī.

– Misaki rašoma hiragana. Jei reikia, galiu pateikti gyvenimo aprašymą, – pasakė ji su iššūkio gaidėle.

Kafuku papurtė galvą.

– Kol kas gyvenimo aprašymas nereikalingas. Juk moki vairuoti automobilius su mechanine pavarų dėže?

– Man patinka mechaninis valdymas, – atsakė ji šaltu balsu. Nelyginant žaliavalgio būtų paklausę, ar jis gali valgyti salotų lapus.

– Mašina sena, todėl be navigatoriaus.

– Man nereikia. Kurį laiką dirbau siuntų išvežiotoją. Miesto žemėlapij turiu savo galvoje.

– Ką gi, pabandymui pasivažinėkim kur nors netoliese. Oras geras, tai gal atsidarykime stogą.

– Kur važiuosime?

Kafuku trumpai pamąstė. Dabar jie yra netoli Jocubašio.

– Tengendžio sankryžoje suk į dešinę, įvažiuok į parduotuvės „Meidžija“ požeminę automobilių stovėjimo aikštelę, aš ten greitai apsipirksiu, tada kilk kalva link Arisugavos parko, pravažiavusi Prancūzijos ambasadą, įsuk į Meidži gatvę. Paskui grįžk čia.

– Supratau, – pasakė ji. Nė nesitikslino maršruto. Iš Obos paėmė mašinos raktelius, skubiai pasitaisė sėdynės padėtį ir veidrodėlį. Regis, ji gerai žinojo, kur koks jungiklis. Išmynė sankabą ir vieną po kitos patikrino pavaras. Iš vidinės švarko kišenės išsiėmė ir užsidėjo žalius „Ray-Ban“ akinius nuo saulės. Tada pasisuko į Kafuku ir lengvai linktelėjo. Suprask, ji pasiruošusi.

– Kasetinis magnetofonas, – tarstelėjo žiūrėdama į garso aparatūrą.

– Mėgstu garso kasetes, – pasakė Kafuku. – Lengviau naudoti nei CD. Galiu mokytis pjesių tekstus.

– Jau seniai neteko matyti.

– Kai tik pradėjau vairuoti, buvo aštuonių takelių magnetofonas, – tarė Kafuku.

Misaki nieko neatsakė. Sprendžiant iš jos veido išraiškos, ji nežinojo, kas tas aštuonių takelių magnetofonas.

Obos žodžiai pasitvirtino – ji buvo puiki vairuotoja. Vairavo labai sklandžiai, be jokių kliauzų. Kelias buvo pilnutėlis, teko dažnai sustoti prie šviesoforų, ir ji stengėsi palaikyti tolygų variklio apskukų skaičių. Tai galėjai suprasti iš jos žvilgsnio trajektorijos. Tačiau užsimerkęs Kafuku beveik neįtavo, kad pavaros yra nuolat perjunginėjamos. Tik įsiklausęs į variklio garso pasikeitimus galėjo skirti pavaras. Akceleratorių ir stabdžius mynė švelniai, atsargiai. Bet labiausiai Kafuku jautėsi dėkingas už tai, kad mergina vairavo visiškai atsipalaidavusi. Regis, ji labiau įsitempusi, kai nevairuoja, nei vairuodama automobilį. Šaltis jos veide šiek tiek atlėjo, žvilgsnis sušvelnėjo. Tik netapo kalbesnė. Pati nepravėrė burnos, kol Kafuku jos ko nors neklausė.

Kafuku į tai nekreipė per daug dėmesio. Jis ir pats negalėjo pasigirti gerais kasdienių pokalbių įgūdžiais. Mėgo turiningus pokalbius su artimais žmonėmis, kitais atvejais jam labiau patiko būti tyloje. Kūną nugramzdinęs keleivio sėdynėje, jis ramiai stebėjo pro šalį slenkančių gatvių vaizdus. Jam, visuomet sėdinčiam prie vairo, miestas iš šio regėjimo taško atrodė naujai.

Judrioje Gaienišio gatvėje Kafuku pabandymui keletą sykių paprašė pastatyti automobilį kolonoje, ir ji sumaniai bei tiksliai įvykdė nurodymus. Nuovoki mergina. Ir kūno refleksai puikiai išsivystę. Ji rūkė laukdama prie ilgai nesikeičiančių šviesoforų. Regis, jos mėgstamos cigaretės buvo „Marlboro“. Pasikeitus signalui į žalią, ji iškart užgesindavo cigaretę. Vairuodama nerūkė. Ant nuorūkų nepalikdavo lūpų dažų. Nagai nebuvo lakuoti. Atrodė, ji buvo beveik nepasidažiusi.